

סוף זמן קר"ש

עש"ק פינחס
8:45

עש"ק ממות 8:48

מאן דלא קרי קר"ש בענתיה
בגדיו הוא כל ההוא יומא
הדריק בלוק סד"א

בי"ה

מבן עיינות התאחדותנו

י"ץ ע"י: התאחדות אברכים דקהל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שיעור השבוע

חברות יסודי התורה

פרשת פינחס
מס' ביצה ד: עד ו:
פרשת מטות
מס' ביצה ז: עד ח:

תנ"א 10 מן לעולם רבי"ו תורה"א
ואו אה אבא לטעמיהון אין ארבעת חזקיהו
מזכיר רבינו שליט"א בסיום ספר קידושין

ט"ו תמוז תשס"ח

פינחס

שנה י' גליון ל"ז (תכ"ח)

המחלק לחם לעניים

את קרבני לחמי לאשי. המחלק לחם לעניים כאלו הקריב כל הקרבנות, וזה שנאמר את קרבני לחמי, לחם, לאשי העניים שנונים באש. עד אפשר לפרש את קרבני לחמי לאשי, אנשים שלי, כי העניים הם אנשים של הקדוש ברוך הוא, וכמו שאמר בוהר מאנן תבירין דיליה. זה שאמר את קרבני לחמי, אם יקריבו לחמי, ייתן לחם לאנשי, כי לה' הארץ ומלוכה ועדיין לא קנה הלחם כי לא בירך עדיין הוא לחמי, עם כל זה לריח ניחוח חשוב בקרבן וריח ניחוח.

מדרב קיימת להחיד"א דל

מחלוקת לשם מחלוקת

הוא דתן ואבירים וגו'. לכאורה לא מובן. דתן ואבירים לא היו משבט לוי ולא חשבו על עצמם, והתורה פירסמה שם לדראון, ואילו ר"נ מקריבי הקטורת התכוונו לעצמם, והתורה חסה על כבודם ולא פרסמה שמויהם, ונראה, כי יתכן עוד לסלול לאדם שאינו יכול להחגבר על יצרו ועל כבודו המדומה ושואף לגדלות, אבל לבעל מחלוקת לשם מחלוקת, שאין לו טובת הנאה מזה, אי אפשר לסלול, ויש לפרסם שמו לגנאי.

הדושי הרי"ם

ליזהר מלשון הרע ומחלוקת

ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם. וצריך להבין הלשון והיה ל"ם דייקא מה לשון נ"ס, אות או מופת היה לו לומר, ונראה אשר התעא ה"י שפגם בלשון בליענות ולשון הרע על משה ואהרן וע"ז כל המחלוקת והכל עצמה מכה הלשון ושפתי מרמה, והנה דהע"ה בתהלים בקאפיטל ל"ד שחיבר עפי" סדר א"ב הוהיר על לשון הרע ומחלוקת באלו ב' תיבות נ"ס, והם יצור לשוןך מרע ושפתוך מדבר מרמה, ועל זה עבר קרה כי לא שמר לשונו ושפתיו מדבר לשד"ר ושפתי מרמה, ואח"כ אמר ס"ור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפוהו, וקרה היה היפך זה שאחזו ברע במשאחז"ל (סתהדרין ק"ט) ויקח קרה שלקח מוק ר"ע לעצמו, וגם הוא לא ביקש שלום רק אחזו במחלוקת, וזה ותפתח הארץ את פיה ותבלע אותם ואת קרה, והיינו ע"י שפגם בלשונו ע"כ נענש בבליעת פה הארץ שפתחה לבלועו, וגם באכול הא"ש נידונו באש ע"י שאחזו במחלוקת שבויר באש, וזה שמסיום ויהי ל"ם היינו שאז נתגלה שצריך ליזהר מלשון הרע ומחלוקת וא"ש דהע"ה הוהיר עליהם בפסוקים של אותו נ"ס והם יצור ס"ור כנ"ל.

אתל תורה

אליהו בא לכל ברית מילה

הנינו נתן לו את בריתו שלום. אפשר לומר דהנה איתא שפגם זה אליהו על ידי שקינא לה' ב' באות ברית קודש וזה להיות מלאך הברית שהוא נמצא אצל כל ברית מילה. ומובא בספר הקדוש בני יששכר במאמרי חודש תשרי (מאמר ד, ז) ששמע מדרש אחד שאמר אליהו רבונו של עולם כיון שמדתי שאני מקנא ולא אוכל לסבול חטא פן יהיה אבי הבן המכניס לברית בעל עבירה ולא אוכל לסבול, והשיב לו הקב"ה הנה אכפר לו עונותיו, ואמר עוד פן יהיו העומדים שם בעלי עבירות, והשיב ה' ש"ת שיכפר לכל העומדים בברית, עד כאן. וזה שאמר הנינו נתן לו, פירוש מתנה זו אני נתן לו ומזה

המתנה, את בריתי שלום, פירוש כל מי שיהיה נטפל נכי את היא טפל כמו את בשרו, את הטפל לבשרו) למצות מילה שנקרא ברית יהיה שלום בלא חטא כי אמחל להם.

ובני קרח לא מתו. אמר הרה"ק רבי ברוך ממעוזב ז"ל: התולדה של מחלוקת לא מת ונפסק עדיין.

אור הנה

קרבן בזמן הזה

עלת תמיד העשיה בהר סיני. נראה לומר בדרך רמז, הדכחוב ירמזו שיש ביד האדם להקריב קרבן עלת תמיד, אפילו בזמן שאין בית המקדש קיים, על פי מה שאמר חכמינו ז"ל (טוטה ה'): אמר ר' יהושע בן לוי, בזמן שביית מקדש קיים, אדם מקריב עולה, שבר עולה בידו וכו', אבל מי שדעתו שפלה, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, שנאמר (תהלים נא, ט): וזחי אלקים רוח נשברה וכו', עיין שם. וזה שאמר הכתוב עלת תמיד, כלומר כיצד ניתן להקריב עולה בכל עת תמיד, לזה בא הכתוב כמפרש העשויה בהר סיני, כלומר על ידי שיעשה האדם עצמו עניו ושפל רוח, ודוגמת הר סיני שהיה נמוך ושפל מכל ההרים, בזה נחשב כאילו הקריב עולת תמיד, גם בזמנים שאין שייך להקריב בהם קרבן בפועל, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב עולה.

דברי יואל

התחוקות בביאת המשיח

ויתכן לומר כי מטעם זה קורין פרשת פינחס ברוב השנים בימי בין המצרים, כדי לחזק ולאמץ לבבות ישראל באורך הגלות, אשר אף שכבר עברו זמן ומנים טובא בגלות החל הזה, ועבר קציר כלה קץ ועדיין לא נשענו, מכל מקום יתחזקו בני ישראל באמונה שלימה בביאת משיח, ואם יתמאמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר, ודבר זה הבטיחנו הכתוב בפרשה זו לכן אמור הנינו נתן לו את בריתי שלום, וכביאר התרגום יונתן ואעבדינהו מלאך קיים ויהי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף ימיא.

ברך משה

יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו ואשר יוציאם ואשר יביאם. י"ל דהנה יש צדיק המשפיע לבני ישראל די מחסורם אשר יחסר להם, ובתפלות ותחנונים לפני הבורכ"ע הוא מוריד שפע רב לבני ישראל, ויש צדיק אשר מרריך את בני ישראל בדרך התורה. ובאמת באמת שני דרכים הללו כחדא אולא, עפ"מ"ש באמרות טהורות (מוזמר פד) לפרש הכתוב אשרי אדם עו לו בך מסילות בלבבם, כי אחז"ל (מועד קטן טז:) הקב"ה גזר גזירה וצדיק מבעלו. וזהו אשרי אדם עו לו בך, כביכול מבעל גזירתך, הוא על ידי מסילות בלבבם, פירוש על ידי שזוכה רבים ומביא מסילות עבודתך בלב ישראל עמך, עב"ד. וזה שביקש משה רבינו את הקב"ה יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו בתפלה, להתפלל עליהם ולהשפיע להם כל טוב, וזה יהיה בכח וכוונתו אשר יוציאם ואשר יביאם לדרך התורה והיראה, ובכח זה הוא בחי' צדיק גזר והקב"ה מקיים.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אוצר הגנוז

חיוב הבת לחתום כתב ויתור ירושתה

איש כי ימות וכן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו (כז, ח), טעמא דאין לו בן, הא יש לו בן, בן קודם, מכאן שהבנים יורשים את האב (בבא בתרא ק"ג).

בדברי הראשונים נשאלה שאלה בבת בין הבנים, שעל פי חוקי המדינה ודינא דמלכותא הרי יורשת בין הבנים, אם חייבת לכתוב בדיניהם כתב ויתור שמוותרת על חלקה. **בשרת מהרי"א הלוי** (ד"א סימן ט) דן במקום שצריכה חתימת הבת על כתב ויתור מתמת שבדיניהם הבת יורשת, אם חייבת לחתום בחינם, או שיכולה לתבוע סך מסוים עבור חתימתה, והביא בשם **שרת פני משה** (ד"ב סימן ס"ח) שדעת **הרי"ב באסאן** שאין הבת חייבת לחתום שטר סילוק בדיניהם עד שיפייס אותה אחיה, והמהרי"ט חלק עליו שחייבת לחתום בחנם מדין השבת אבידה, וכתב מהרי"א הלוי שדעת הפני משה נוטה לדעת הרי"ב באסאן, וכן גם דעת המכתב מאליהו, וע"כ העלה שחייב לפרש עמה כפי דאות עיני הדיין עד שתתן לו שכר סילוק, וכעין זה כתב בח"ב סימן ס"א.

ובת"ב (סימן קכ"ד) דן עוד מהרי"א הלוי בכעין זה לגבי ירושת הבעל, שבדיניהם יורש הבן, והאב תובע מבנו שיחתום לו בערכאות, והביא מדבריו בח"א, והשואל הביא מהא דסימן ס סעיף ט בראובן שעשה שטר ע"ש שמעון עם חייב שמעון לכתוב שטר מכר לראובן, וכתב השי"ג שם שאם אין שמעון נותן טעם למה אינו רוצה לכתוב שטר, חייב לכתוב לו, ודן שם בהוכחת השואל מהא דסוף פ' מי שהיה נשוי (מחובות דף ע"ד ע"ב) גבי נהנו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף וכו', ואמרו בגמרא מאי תקנתיה ליכתבו הרשאה להדי, וכתב השי"ג שם שאינו יכול לכופר את חבירו שיכתוב לו הרשאה, וכתב דהתם אפשר דאתי ליה פסידא, ועוד כתב דעיקר הטעם שפופין אותו לכתוב שטר הוא משום כופין על מדת דוסם, ולפי מ"ש בנימוקי יוסף בפ' כיצד הרגל דלענין להשתמש בשל חבירו לא אמרינן כופין נעמיס, ואיך איך יכופ אותו לכתוב הרשאה, והרי יתכן שיש לו זכות בזה, משא"כ בהך דסימן ס דודאי אין לו זכות בשדה, וכן בהך דירושה, שפיר כופין נעמיס, וסיים דמי' אינו רוצה לעשות מעשה נגד דעת הרי"ב באסאן וסייעתו, אמנם בב"ד ע"ד באב ובנו שחייב לכבודו, עכ"פ משל אב, כופין אותו, ואע"ג שאין כופין על מ"ע שמתן שכרה בצדה, מי' אב רצו הבי"ד כופין, כמי' הרמ"א (סימן צ"א סעיף ט"ו), ובש"ך (רי"ש סימן קנ"ג), ומכ"ש שאין האב חייב לתת לו תביעותיו עד שיקיים מצות כיבוד אב ויחתום בדיניהם, עיי"ש, ובד"ג (כ"ל ע' סימן ט) לאחד שהביא דברי מהרי"א הלוי צ"ל לדברי הפת"ח (תרי"ט סימן י"ב) בשם הב"ח שפסק דקעת ה"יא שברמ"א שם סעיף ב שכופין על לפניו משה"ד, והביא בשם ש"ת השיב משה (סוף סימן מ"ח) שכתב שבדרי הב"ח תורה כתיבת מטיני.

ובדברי גדולים: (כ"ל ק"ב סימן מ"ג) הביא ג"כ מחלוקת הפוסקים דלעיל במי שמכר קרקע לחבירו בדיני ישראל ומת, ותובע הקונה מירוש' המוכר שיתנו שטר הודאה בפני הערכאות שהקרקע הוא של הקונה, והביא בשם ספר **ערוך השולחן** (סימן ס"ג) דכופין אותו, ומה שאמר בשר"ע שם שאין כופין לכתוב שטר מכר, היינו משום דאיכא זילותא שמוכר שדוחין, אבל לכתוב שטר הודאה שקנה עבור חבירו, ליכא זילותא, וכ"כ בספר **תורת חסד** (סימן קכ"ג) דכופין, והביא גם בשם הר"ן דס"ל כן, אמנם בשם הב"ח בתשובה (סימן לו) כתב דאין כופין, וכן נראה דעת הרי"ש סימן ר"ג, עיי"ש.

סדר הסתלקותו

כשעבר הרה"ק ר"ש מקארלין דור בלודמיר שהיא במחוז וואלין, אמר שבואלין המנהג לסעוד להשתטח על קברי הצדיקים, טובה גדולה היא לנשמה בעולם האמת, כשבאים להתפלל על קבר הנפטר (כתבי ר"י שו"ב).
 בדומה לזה מובא שהרה"ק בעל בית אהרן אמר לפני פטירתו לבנו הרה"ק רבי אשר: על הציון של זקני רבי אהרן הגדול יש לקונן ולקרוא את הפסוק 'דרכי ציון אבילות מבלי באי מועד', לא כן על ציוני הצדיקים אשר במדינת וואלין, שם רבים משתטחים עליהם בתפלה ובתחנונים לפני השי"ת, (בעל בית אהרן כידוע נסע לוואלין לעיר מליבו ושם נסתלק ונטמן).

היקולא די צדיקים

הרה"ק ר' שלמה מקארלין זצ"ל
 כ"ב תמוז

היתה אפשרות לרופאים להוציא את הכדור מגופו, אך רבינו לא הניחם לגעת בו.

רבינו הקדוש אמר פעם: מתי יבוא כבר משיח בן דוד, משיח בן יוסף אני כבר הייתי, אין לי פחד משום אדם, רק מן הקוזאק הצולע.

אחד מתלמידיו בקשו לטעום טעם קודם הקידוש, אמר לו רבינו: האברכים של היום... אם קורה משהו, כבר שוכחים הם מהקבי"ה.

רבינו שכב על ערש יסוריו כל השבוע, וספר הזוהר הקדוש היה פתוח לפניו, ביום החמישי כ"ב תמוז יצאה נשמתו הקדושה בטוהרה בפסוק 'וינטלם וינשאם כל ימי עולם'.

ימי חייו של רבינו היו נ"ב שנה, כמנין שנתיים של שמואל הנביא, צדיקי דורו אמרו עליו שהיה לו נשמת משיח בן יוסף, ולכן נהרג על קידוש השם, וניצוץ של שמואל הנביא.

אמר רבינו, שהוא בא לעולם לתקן מה שהיתה עליו מורא של בשר ודם (שמואל טו, ועיין סוף נזיר), ולכן קיבל על עצמו שלא לירא משום דבר ומשום נבוא, וקרא ע"ע המקרא 'ימורא לא יעלה על ראשך' (שמואל א). (ברכת אהרן).

סיפר הרב מקוואלא, בנו של הרה"ק ר"מ מנעשכו. באותו פרק זמן הייתי נער קטן. באותה שבת נש אלי אבי, והכני על לא דבר, עד שפרצתי בבכי, אמר לי אבי: בכה, בכה, יש לך לבכות ולהוסיף ולבכות על מה שקורא בלאדמיר, לאחר השבת נדע מה שקרה (כתבי ר"י שו"ב).

בעת הסתלקותו לא היה בלאדמיר תלמידו הרה"ק ר"מ מלעוכביץ, בבואו שאל את הרה"ק רבי אשר מסטאלין, אחא! כיצד הרשית זאת? מילא אני לא ידעתי, אבל אתה ידעת וגם הייתי?! אילו הייתי פה לא הייתי מרשה זאת. (בלשוננו: ברודער! פארוואס האסטו געלאזט אזא זאך, מילא איך האב נישט געוויסט, אבער דוא האסט געוויסט און ביזט געווען, ווען איך וואלט געווען דא, וואלט איך נישט געווען צוא גילאזט).

וענה לו: בזמן שנתנה רשות למשחית, שקל רבינו בדעתו: האם שימותו עשרת אלפים איש, או שימסור נפשו תמורתם, ולא היה פנאי לחכות, עד שהחליט בעצמו והיה מה שהיה, קיבל על עצמו לכפר על בני ישראל, ובהו נתבטל הקטרוג על העיר. (ברכת אהרן).

הרה"ק רבי נח, בן ר"מ מלעוכביץ, היה בלאדמיר ביום הפרעות, כשהנהרג רבינו הקדוש ועוד רבים מבניו, הוא שכב בין ההרוגים, ושמע אחד מהם מלחש ביציאת נשמתו 'הן יקטלני לו אייחל, כשתלכו הרוצחים הקוזאקים על פניו, נסה חיל אחד לנעוץ חרבו בין הגויות כדי ליוודע אם כולם מתים.

אמר לו תבירו: חסר לך אנשים להרוג? יש די בעיר, מה לך לחפש כאן, כך היתה לו נפשו לשלל.

אח"כ סיפר לפני אביו, הרה"ק רבי מרדכי, כי רבו הקדושים היה מתעצבם בתפלה, והכניס ראשו בחרון הקדוש, עד שמפני סיבה הוציא לרגע את ראשו והפסיק מדבקותו, ובאותו רגע ירו בו חיצי מות, ענה אביו בצער: כשהוציא רבי את ראשו מאח"ק, היית צריך להכניס ראשך במקומו, ד"ל. (תורת אבות).

צדיקים אמרו על רבינו, שהיה משיח בן יוסף, שם הקאזאק שהרגו היה שמו ארמילוס ימ"ש, כשעבר אותו קאזאק דרך קונוץ ראה את המגיד הקדוש אמר הקאזאק: "יהודי כזה הרגתי"... התחבא המגיד מפניו כי נשמר לנפשו. (ספרן של צדיקים).

אחר הסתלקות רבינו הקדוש, שמט תלמידו, רבי אשר מסטאלין, את ראשו לאחריו, ואמר: רצינו לראות מה נשמע עם רבינו, ראינו כי הוא מרעיש עולמות, יצאו לקראתו לקבל פניו, כתות של מלאכי השרת, כמו שמסופר בגמרא (כתובות קד א), והכריזו פנו מקום לצדיק, יבא בשלום על משכבו, שאג רבינו הקדוש מנהמת לבו: כאן הוא עולם האמת! פה הוא עולם האמת! עלי אומרים צדיק! כל שנתיים חשבתי היכן ימצאו יסורים כאלו, בכדי לזכך בהם את גופי לעבודת הבורא, חפשתי ולא מצאתי, פתחתי וראיתי בספרים הקדושים, שיסורי הגיהנום הם הגדולים ביותר, ושם אוכל לזכך את החומר שלי, ולבסוף אומרים עלי צדיק, האם זהו עולם האמת? שאג בקול גדול ולא יסף, אף אחד לא יכול להרגיעו.

עד שהקבי"ה בעצמו אמר לו: שלמה'לי בני, כך הכנת לעצמך... (ברכת אהרן).

לאחר הסתלקות רבינו, לא רצו החסידים לגלות זאת לרבי נחום מטשערנאבול, היות והיו קשורים זה לזה מאוד, אך רבי נחום הרגיש מעצמו והסתגר בפרשות מוחלטת ג' ימים, כשנוכחו החסידים שדבר הפטירה ידוע לרבים, רצו להניח דעתו, אמרו לו: "אם לא רבי שלמה, היו אובדים רבים מישראל", לא נחה דעתו, הוסיפו ואמרו: "אלפים ורבות היו נופלים", אמר: אולי מוטב היה כך, אמרו עוד: "רבע מישראל היו כלים", ועדיין לא התנחם, באמרו הרי הוא שקול כנגדם! (וואס איז דער מער), עד שאמרו לו: כמעט נזורה כליה על ישראל, סבר וקבל. (כתבי ר"י שו"ב).

הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא, אמר לבנו הרה"ק משה'לי מלאדמיר, מה שהקבי"ה עשה לאבך, זה רק הוא כביכול יכול לעשות כך, ואבך יכול לקבל זאת, אני אומר לך: שלא תקבל שום פיוס, עד שאתה תהיה ערליכער יוד (ברכת אהרן).

סברו חסידיו של הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז, שאינו יודע מפטירתו של מחותנו - רבינו הקדוש, ונמנעו מלספר לו על זאת.

בעת שנולד בן לרבי ליבל בעהמ"ח "בוצינא דנהורא", מגדולי מקורביו, כיבד את רבי ברוך להיות המוהל של בנו, וגם לקרוא לו בשם.

אמר רבי ברוך: אמנם בלילה זה ראיתי חלום את דודי רבי צבי בן הבעש"ט, אך אולי מן היושר לקרוא לך הנולד ע"ש המחותן, ביסט לתיבא ספר תהלים, הפיל גורל וקרא לו: שלמה (בוצינא דנהורא).

רבינו הקדוש נטמן בלודמיר, באוהל מיוחד הנמצא בכניסה לבית החיים, על קברו לא כתוב דבר, בחינת "אדום, אז אגיד תהלתך", וישנה שם רק אבן גדולה.

לצידו, נקבר צדיק נסתר בשם רבי יודל קאוולער, זקני העיר מספרים, שהגיע ללודמיר מהעיר הסמוכה קאוולע, והיות והסתיר מעשי צדקתו, לא הכירו בגדולתו וכשנפטר קברוהו במקום בלתי חשוב, לפני הסתלקותו צוה רבינו לקברו סמוך לו, אז הבינו כולם כי נסתר וגדול היה האיש, ואכן טמונים שניהם מתחת לאבן אחת.

הרב רבי מרדכי דוב מקוברין סיפר שנשע ללודמיר, לציונו הקדוש של רבינו זצוק"ל.

שאלו הרה"ק רבי משה מקאברין: האם היית על הציון עצמו? ענה: יראתי מלגשת, רק עמדיתי מנגד, אמר לו האדמו"ר: ברכה על ראשך שלא נגשת, (א ברכה אויף דיין קאפ, וואס די ביסט ניט צו יוגינגען).

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת בלק שנת תשס"ח לפ"ק
נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל. ופירש"י מה טובו אהל שילה ובית עולמים בישובן שמקריבין בהן קרבנות לכפר עליהם. משכנותיך, אף כשהן חרבין, לפי שהן משכון עליהן וחורבנן כפרה על הנפשות. ולכאורה צריך ביאור דא"כ יתכן לומר מה טובו אהליך יעקב בזמן שהן חרבין וא"כ לנו כהן בעבודתו.

ויתבאר על פי דברי א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' תצוה) הנה עמדו הקדמונים על המחקר, הכי השני מקדשים שחרבו הם פועל ריק, חלילה לומר כן, אך הענין על פי משל לאחד שהביא זרע אילן טוב ממרחק, ונטעו עד שצץ ופרח ועשה פרי, אחר כך עקרו והביא זרע אילן אחר ונטעו וגם עשה פרי ועקרו, וחזרו והביא זרע אילן מן המובחר ונטעו והכניסו לקיום, והנה בעת עקירתו שתי אילנות ראשונות, כל הרואה ישתומם על מה עשה ככה לנטוע אילן טוב ויפה ולעקרו זה פעמיים, אמנם האיש הנוטע מענה בפיו, כי הכל בחכמה עשה, כי באמת מתחלה עלה במחשבתו לנטוע אילן השלישי, אמנם כח הארץ הגשומה הזאת אשר הוא יושב בה לא תוכל שאתו להצמיח ולעשות פרי נחמד כי המדינה היא רזה, לכן הקדים לנטוע זרע אילנות הראשונות, כדי שתקבל הארץ כח שמנונית האילן המובחר, ואחר כך נטע אילן השלישי אשר זה מטרט לבו מקדם, וכדבר הזה פעל ועשה קורא הדורות מראש לבנות שתי המקדשות ולהחריבן, כי לולי שתי המקדשות הראשונות לא היה בכח הארץ הלזו לקבל קדושת המקדש השלישי שעתידי הקב"ה בעצמו לבנותה, ולכן צוה לבנות בית ראשון ושני כדי שתקבל הארץ שמנונית ורחני על ידי מעשה העבודה והקרבנות, וכן תהא מוכשרת לקבל אור בהיר המקדש השלישי, עכ"ד.

אמנם א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' תולדות) הקשה על דבריו קושיא עצומה, דלכאורה אין המשל דומה לנמשל, דבשלמא באדם הנוטע מוכרח הוא לנטוע ולעקור כי לולא זאת לא היה יכול לבצע מעשהו להכין הארץ ההוא שתוכל לקבל כח אילן הטוב והיפה הנרצה לו, אבל הקב"ה שהוא כל יכול ובידו לתקן ולגדל, היפלא מאתו אם היה רוצה לבנות ביהמ"ק של מעלה לתת כח ויכולת מיד בהארץ שתוכל לקבל בנין הביהמ"ק השלישי, ולמה איפוא הוצרך לבנין שתי מקדשות ולהחריבן, ובאמת היא קושיא נפלאה וחזקה.

וביאר א"ז זללה"ה בקדושת יו"ט (לראש השנה אות ח) דהכל בא להורות דרך תשובה אל האדם, דהנה האדם הרוצה לשוב בתשובה שלימה לילך בדרך הישר, ובהעלות על לבו כל אשר עשה מקודם אז הוא נבזה בעיניו נמאס ונדמה לו כאלו ח"ו כבר נסתלק מאתו כח הקדושה בנפש רוח ונשמה, ואם כן מהיכן מקום לשוב לשרשו ולחזור לטוב, וזאת ישיב אל לבו כי עם כל זה נשאר אצלו רשימא דקדושה הוא הקול דודי הדופק בעמקי לבבו לשוב, ומהו הרשימא יכול לחדש את עצמו ועולמו, כי האדם עולם קטן לשוב ולתקן עצמו לעלות למקור הקדושה אשר משם נוצב, ומהו בעצמו יחול עליו רוח ה' לפעמו אחרי יעזוב דרכו ומחשבותיו הלא טובים, תשוב אליו הקדושה והטהרה ויבנה בנין חדש כקטן שנולד דמי וכבריה חדשה, ויקח ראייה לעצמו משתי המקדשות שהחריבן הקב"ה בעוה"ר, אמנם הרשימא קדושה מהם בודאי נשאר ומהו עצמו יצמח לנו ישועה מחדש ונוכה לבנין העתידי במהרה, וכדבר הזה הלא מראשית הבריאה ראינו וידענו כי הבורא עולם יתברך שמו ברא עולמות והחריבן, ואמר דין הניין לי וכו' כידוע,

החורבן, ומחכה מתי יבנה ועודנה תכלינה עינינו ועבר קציר כלה קיץ ועדיין לא נושענו ומצטער על גלות השכינה אשר לא נבנה עדיין הבית, זה מכפר עון הדור כאלו נחרב בימי שהיה כפרתן של ישראל, עכ"ד. (וכ"כ בבני יששכר תמוז אב מאמר ב אות טו.) וזה ירמוז בדברי רש"י"ל מה טובו אהליך יעקב, גם בזמן אשר משכנותיך ישראל, דאף כשהן חרבין אפשר לומר מה טובו, כי בכל דור שלא נבנה ביהמ"ק ועודנו הוא בחורבנו, הרי זה מכפר עוונותיהן של ישראל.

ג

עוד אפ"ל על פי מה שכתב החתם סופר בחידושיו למס' בבא בתרא (דף ס:ו) בשם הגאון מהר"מ אלמושינו זצ"ל לפרש הכתוב (ישעי' סו י) שישו אתה מושב כל המתאבלים עליה, דבשעת האיבול הוא שעת השמחה, דאלמלא דעתידה להבנות וזכרון ירושלים עולה לטובה למעלה, לא היה אבל מתעורר בנפשותינו והיה נשכח כמת מלב, ואם כן בשעת האבל שישו אתה. וכיוצא בזה שמעתי בשם הגאון החסיד מחצית השקל זצ"ל על הכתוב (איכה ג כ) זכור תזכור ותשוח עלי נפשי, זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל. פ"ל על ידי שאתה ה' זכור תזכור את ירושלים לטובה, על ידי זה תשוח עלי נפשי בהתעורר אבל, וזאת אשיב אל לבי על כן אוחיל, כי בנה יבנה במהרה בימינו, עכ"ד. (ובדרשותיו (לח' טבת דף צו:)) פ"ל בזה הכתוב (זכריה ח ט) צום הרביעי וגו' יהיה לששון ולשמחה, שהצום עצמו הוא ששון ושמחה, שהקב"ה נותן רוחו על עבדיו ומעוררים בבכי ותפלה ותחנונים וצמים ומתענים בד' תעניתים על צרות שעברו כמה מאות שנים, זהו סימן מובהק שעדיין חביבותיה גבן ולא נכבה אש אהבה ועתידי להאיר מתוך חשיכה אורה, והוא גופיה נחמה גדולה, והיינו הצום עצמו לששון ולשמחה, עכ"ד.

וזו שאמר מה טובו אהליך יעקב, דגם בזמן החורבן אפשר לומר מה טובו, כי באמת הרי מה טוב היה בזמן שבית המקדש היה קיים ומזבח על מכונו והקריבו קרבנות ובית עולמים היה בישובו, אבל מכל מקום משכנותיך ישראל, אף כשהן חרבין יש בזה טובה בימי הגלות, כי בשעה שאנחנו רואים איך שבני ישראל מתאבלים על חורבן ירושלים, ועוד כואב לבן של ישראל על חורבן ביהמ"ק, זהו ראייה מוכרחת שעתידי הקב"ה לגאלינו ועוד יבא זמן אשר ירחם השי"ת עלינו ויוציאנו מגלות החל הזה. ולזה אמר מה טובו אהליך יעקב, גם בזמן אשר משכנותיך ישראל, אף כשהן חרבין, כי זה עצמו שבני ישראל מתאבלים וצמים ומתנהגים כרת של תורה לקיים תקנת חז"ל בימי בין המצרים כדי להתאבל על ירושלים, דבר זה נותן לנו חיוק ומחוק אמנותינו שיבא הזמן כאשר יעלה רצון הבורא, וירחם הקב"ה על בני ישראל ויוציאנו מאפילה לאורה והימים האלו יתהפכו לששון ולשמחה, ויהיה השמחה באיתגליא.

השי"ת יעזור שזוכה להיות דבוקים בתורה ומצות, ושני חרדים הללו אשר מתאבלים על חורבן ירושלים יתהפכו לששון ולשמחה, ונוכה לגאולה שלימה בבית גואל צדק, בהתרוממות קרן התורה ישראל והתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

לע"נ הרה"ח ר' שמעון דוב

ב"ר יוסף קדישי ע"ה

נפטר י"ז תמוז

והיינו טעמא כדי שיקח האדם לעצמו ראייה מבריא העולמות דאף שנחרבו נשאר עוד רשימא קדושה, ומהו הרשימא נבראו עולמות מחדש, עכ"ד.

והנה איתא במס' סנהדרין (דף קה:ו) אמר רבי יוחנן, מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו, ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, מה טובו אהליך יעקב. ויש להבין על מה נתכוון בקללה זו שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות. ויתכן לומר כי היה לו בזה עצה עמוקה בגודל רשעתו להפיל את בני ישראל בסכך היאוש, וכאשר יתבונן האדם בנפשו ויעשה חשבון הנפש ויראה את עצמו מלא חטאים עוונות ופשעים, יסתלק ממנו החשק והתשוקה לילך לביהמ"ד להתפלל לפני הקב"ה או לעסוק בתורה ולקיים מצוה, ויאמר בנפשו מי אנכי לגשת אל הקודש, הלא כל כך חטאתי לפני הקב"ה והחריבתי את נשמתו הקדושה וחלילה אין לו תקנה, ועל ידי זה ימנע את רגלו מלילך לביהמ"ד, וזה היה כוונת הקללה שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, שיחשבו בנפשם שאינם ראוים ללמוד ולהתפלל לפני הקב"ה.

אמנם הקב"ה הפך את הקללה לברכה, ולזה אמר מה טובו אהליך יעקב, ופירש"י מה טובו אהל שילה ובית עולמים בישובן שמקריבין בהן קרבנות לכפר עליהם. והביא ראייה מבנין ביהמ"ק אשר מאות בשנים היו כהנים בעבודתם והקריבו שם קרבנות, ועם כל זה משכנותיך ישראל, אף כשהן חרבין יתכן לומר מה טובו אהליך יעקב, כי עוד נשאר רשימא דקדושה על מקום המקדש, ומאותו רשימא וקדושה יתחדש כח הקדושה כבראשונה ביתר שאת וביתר עוז, וכל זה הוא לטובת האדם לחזק את בני ישראל שלא יאבד האדם תקותו, כי האדם באיזה מצב שהוא תמיד נשאר בו הרשימא דקדושה ואיזה ניצוץ הקדוש, ומאותו ניצוץ הקדוש יתלהב אורו ביתר שאת ויתר עוז, וכמו הביהמ"ק השלישי שיהיה במדרגה גבוה משני המקדשות הראשונות, וכאשר האדם משים זאת אל לבו הרי זה לו התחזקות גדול, ותקוותם בכל דור ודור ובכל מצב ומצב, ותמיד יש לו תקנה על ידי הרהור תשובה אמיתי שעל ידי זה יכול לטהר ולזכך נשמתו מכל תכתי העונות, וישוב אל ה' וירחממהו.

ב

עוד י"ל על פי מה שהביא א"ז זללה"ה בייטב פנים (מאמר יפה לעינים אות כב) בשם אביו הקדוש א"ז הרה"ק רבי אלעזר ניסן זללה"ה לפרש מאמר הירושלמי (יומא פ"א ה"א) כל דור שאינו נבנה (בית המקדש) בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו. ונודע הפי' דהנה עיקר הפדות של חורבן ביהמ"ק אשר אמרו עליו שלולא כן לא היה נשתייר ח"ו משונאיהן של ישראל, היה בשביל שהדור שבימייהם נחרב הבית אין לשער גודל הצער שהיה להם באותו זמן, וכ"כ עתה דור הזה ששמים אל לבו ענין

צטצילי בלכה

בירורי הלכות, נערך (נסדר ע"י מערכת 'בית וועד לחכמים' ע"י מבצר הכוללים קרית יואל והינו למראת עיניו של הנה"צ זצ"ל קרית יואל שליט"א)
לחצרות (הארות): 845 662 4936 או ע"י הפקס: 845 781 7213

הלכות תענית ציבור

(א) ביום תענית ציבור אין מדיחין את הפה בבוקר אם אין לו צורך כל כך.¹ ואם יש לו צער מזה מותר להדיח פיהו, ויהיה ביותר לכפוף ראשו ופיו למטה שלא יבא מים לגרונו וגם ירחיבו רק עם פחות מרביעית מים.²

(ב) מעיקר הדין מותר לרחוץ במים חמים [שאו"ר] ביום התענית, שלא נאסר בו אלא אכילה ושתי' ולא שאר עיוניים,³ ובעל נפש יחזיר ע"ז ולא ירחוץ עצמו במים חמים.⁴

(ג) יש למנוע מליך' שווימעין' ביום התענית, אלא יקיים מה שכתבנו על שתי' וכל השרוי שארעו, בין שחי' מתענה על צרתו וכו', ובין שהי' מתענה עם הציבור על צרתו, הרי זה לא ינהג עיונים בעצמו, ולא יקל ראשו, ולא יהי' שמח וטוב לב אלא דואג ואונן כענין שנאמר מה יתאונו אדם חי' עכ"ל המהכר,⁵ וילדים קטנים שעדיין אין בהם דעת להבין ענין התענית יש להקל בהם.⁶

(ד) מי שצריך ליקח מעדעצין,⁷ אם טעמו מר יכול ליקח אותו ביום התענית בלא מים,⁸ ואם אי אפשר לבלעו בלא מים, ימסס המעדעצין עם קצת מים כדי שיהי' לו טעם מר [ואין מברכין ע"ז שהכל ובורא נפשית], ואם טעם המעדעצין מתוק ואינו יכול לעשותו מר, צריך לשאול שאלה מחכם.⁹

(ה) תנוק שיש לו דעת להבין ענין התענית, ראוי להנכם שיאכלו רק מאכלים פשוטים ולא יאכלו מעדנים, כדי שיתאבלו עם הציבור,¹⁰ וכן אותן הנשים המתורסות לאכול ביום התענית לא יאכלו תענוים אלא מאכלים הצריכים.¹¹

(ו) הפוסקים מעתיקים לשון הרמב"ם,¹² "יש ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שארעו בהם כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה, והיה זה זכרון למעשינו הרעים, ומעשה אבותינו שהי' כמעשינו עתה, עד שגורם להם ולנו אותן הצרות, שבזכרון דברים אלו נושבו להטיב וכו'" עכ"ל הרמב"ם, והוסף ע"ז ההי' אדם" "לכן אותן אנשים ששבתתעניי' הולכים בטויל ובדברים בטלים, תפשו הטפל והניחו העיקר" עכ"ל ההי' אדם.

¹ שו"ע (סי תקצ"ז סעיף ג), ועיי' מג"א (סי תקצ"ז) ונ"י (סי תקצ"ז) וז"ל דלדין דתקנין כרמ"א אסור אף פחות מרביעית מים משום דטעימה נאסר בתענית ציבור.
² דבמקום צער סמיכין על הפוסקים המקילין בוה, וכמו שפסק המטה אפרים (בסי תרב"ס סעיף ו) ומ"ב (סיק"א), ועי' מה שכתב המנחת יצחק (ח"ד סי' ק"ט) בד"ן זה...
³ מג"א אפרים ומ"ב ס"ל.
⁴ מ"א שם, ולקוח ממג"א (סי תקצ"ז) וז"ל דביומן מרביעית אסור אפילו לדעת השו"ע דמתיר טעימה, עיי"ש.
⁵ שו"ע (סי תקצ"ז סעיף ב).
⁶ מג"א (סי תקצ"ז) בשם השלי"ה דבעל נפש יחזיר בכל העיונים כמו בתענית בא חוץ מגעילת הסנדל שלא היא כתובת ולולא עכ"ל, ועוד הביא הא"י (סיק"א) בשם הב"ח דהמנהג לאסור רחיצה בחמין ע"ש, ועוד הביא השני תשובה (סיק"א) בשם הפנים מאירות (ח"ב סי' ט"ז) שלפי פירושו בסוגיית הגמ' עולה שאסור לרחוץ בחמין, וצ"ל למה שכתב האחרונים שבעל נפש יחזיר בוה עיי"ש.
⁷ בסי' תקצ"ח סעיף י"ב.
⁸ ורש"י ורש"י לראשון ע"פ מ"ש הפמ"ג (בסי' תקצ"א) א"א (סיק"א) וביאור הלכה (סי' תקצ"א) משם האלי' רבה, דשבעה עשר בתמוה ושתים עשר בתענית אשכנזי רש"י להחמיר בהם כמו מור"ח אב עד תשעה באב עכ"ל, וא"כ יש להחמיר ברחיצה בעונות בשבעה עשר בתמוה, כמו בתשעת הימים (בסי' תקצ"א ורא"י סי' ט"ז), אמנם זה אינו, חזק דכבר הקשו ע"ז הדעת תורה (ל"ג תקצ"א סעיף ב) והתורת חיים (פסנט, ל"ג תקצ"א) דיש טעם סופר בלילה רב ולא הי' תורתו להודש דין על עיי"ש.
⁹ שו"ע (סי תקצ"ז סעיף ב) והנה"צ דומ"ץ דקרי' ואל' שליט"א צ"ל לדברי חז"ל ומה (בסי' תקצ"ז) שיש ט"ס ברא"י ע"ש.
¹⁰ ויותר מזה, דהפמ"ג ז"ל (בסי' תקצ"ז סעיף א) כתב להחמיר רחיצה בעונות בג' צומות [היינו עשרה בעת ר"ח תמוה ועונות גרלי' ושרי אף להבי"ח ש' דיש מנהג לאסור רחיצה, ודוה רק בחמין, ע"ש, וכ"כ המשג"ב (בסי' תקצ"ז) השו"ע (סי תקצ"ז), ועל כרחיה דמי' שריתו כחשתע הימים לא נאמרו על כל ההלכות והחומרות, אלא על עקר הדברים המבוארים בש"ס.
¹¹ וכמו שכתב הלח"ן מדברי המג"א שילדים כאלו אין מתחנך אותם כלל בעניני התענית כיון שאין מבנינים אותן ומתורסות ליתן להם מעדנים משא"ל לילדים גדולים המבנינים ענין האכילת החצני עיי"ש, וה"ה בענין שווימעין.
¹² באר היטב (סי תקצ"ז סעיף ב) בשם שו"ת דבר נטואל (עקרי הד"ט (סי' כ"ט) את אלת ב"מ טענת יוסף סי' ד'), וכ"כ באלף למטה (על המטה אפרים, בבית סף סוף תרי"ח), בשם הכתב סופר וחסד לאברהם הדולה שאין בו סכנה מותר לו ליקח סמים מרים שאינם ראויים לאכילה או לשתי' ביום הכיפורים [וראו שיקח חצי שער], ושכן כתב השד"ח חמד בשם הרבה גדולים ע"ש, וכל שכן בשאר תענית ציבור.
¹³ מג"א (סי תקצ"ז סעיף ב) בשם הרמ"ע פאנון, [משא"ל ילדים קטנים שאינם מבנינים ענין התענית, לא שייך להנכם ע"ז, וע"כ מותר ליתן להם מעדנים].
¹⁴ משנה ברורה (סי תקצ"ז סעיף ב) בשם האחרונים.
¹⁵ פ"ה התענית הלכה א'
¹⁶ כלל קל"ג ד"ן א' (והנה"צ ז"ל במשנה מורה סי' תקצ"ז סק"א).

אוצר הגו'»

(המשך מעמוד א)

ובנחלת צבי (סימן רע) כתב בשם רב אחד שהוכיח שאין כופין את הבנות, מהא דגיטין (דף נ) בעבד שעשאו רבו אפותיקי ושחררו, שורת הדין שאין העבד חייב לרבו כלום, אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו לכתוב לו גט שיתרוד, ואמרו בגמרא שהעבד נותן שטר על דמיו, ומשמע שאפילו מפני תיקון גדול שלא יוצאו לעז על בניו אין כופין לשחררו בחנם, והנח"צ דחה ראייה זו, והתם יש לו טעם למה אינו רוצה לשחררו שלא יצא עליו קול שעבר בעשה דמשתחרר עבדו, ובלא"ה קיי"ל שם הלכה דרבו שני כותב לו גט שחרור בחנם, אלא שהביא מהא דסימן ס' דלעיל ומדברי המהרש"ל שכל שאינו נותן טעם למה אינו רוצה לכתוב שטר, כופין אותו מדין מדין סדום, וה"ו אם אין הבנות נותנות טעם לדבריהם, כופין אותם לתתן מדין כופין עמי"ס.

ובשרית דברי חיים (ח"ב חר"מ סימן ג) דן במי שהוצרך להתפשר עם אחותו שאימיה עליו לילך בערכאות, ואח"כ תפס משלה, וטוען שתופס עמו כור שהתפשר עמה מפחד הערכאות, ולאחר שדן אם פשרה דינה כמכר, ואם יש ממש בטענותיה, סיים הדי"ח שאינו יכול לחזור מהתפשרות, שכן נוהגין ברע, והוא כהיתר בעיני העולם בעד שכר אמירה וכתביה, וצריך להחזיר לה, עיי"ש.

וגם בשרית שואל ומשיב (מהדר"ג ח"א סימן ע"ח) כתב שיכולה הבת לתבוע פיצוי עבור כתב ויתור על חלק ירושתה, ומ"ש השואל שם בשם המשכנות יעקב שהיה כותב כתב סירוב על בנות שלא רצו לחתום, לא שמיעא ליה להשר"מ, וכ"כ השר"מ בכמה תשובות שרשאית הבת לתבוע פיצוי עבור כתב ויתור.

ובשרית בית שלמה (אר"ח סימן פ"ה אות ג' וביוד"ח ח"ב סימן ע"ט) הביא מדבריו בחיבורו ישרש יעקב שהוכיח מהא דסימן ס' ומדברי המהרש"ל דכל שאין להם טעם חייבים לחתום, ובפרט בני"ד שא"צ לחתום אלא בשעת חלוקת הירושה יכולת לומר שאינן רוצות חלק בירושה, ואין שום סיבה שלא יאמרו כן, ואם עברה ואמרה שרונה חלק בירושה ועתה אי אפשר בלי חתימתה, פשיטא שצריכה לתקן מה שעויתה ולהשיב הגזילה לאחיה, עיי"ש.

ובחלק חר"מ (סימן ק"ח וק"ט), חזר הבי"ש על דבריו, ומה שהביא השואל מדברי הר"י באסאן שאין כופין אותה, כתב הבי"ש שמדברי הר"י באסאן משמע שבלא מעשיהו יש להן זכות בקרקע דביניהם, ומשא"כ בני"ד שבאמירה לחוד יכולות לבטל זכותן, וזו שעשתה היפך דין תורה, עליה לחתום בחנם ולסלק זכותה שבה ע"י מעשיה, וגם בעצם דברי הר"י באסאן כתב הבי"ש שדבריו תמוהין, ובפרט מ"ש השואל בשם הר"א אלפגריי שהעתיק דברי יקוני הר"י באסאן וכתב שמדין שכר שכיר חייבים האחים לתת להם כדי שיחתמו, כתב הבי"ש שהוא דבר תמוה, והאר"ך לחזק דבריו שחייבת הבת לחתום בחנם, מדין כופין על מדת סדום, ומדין כפייה על לפני משהו"ד, עיי"ש, וגם בספר ישועות מלכו (חר"מ סימן ט"ז) העלה שכופין הבת לחתום על כתב ויתור שפירא.

אין מרבינן

עצמות...
ביום השביעי וגו' ומנחתם ונסכיהם. יש לדקדק בדכל יום כתיב ונסכיהם ביו"ד, ולמה כאן כתיב בלא יו"ד. ונראה דהנה מהלשון רבים מילת ונסכיהם, מרבינן במנחות (דף מד) שדכולין להביא הנסכים אפילו בלילה שלאחר זה ואפילו למחר. אולם כאן ביום השביעי יש סתם יום אפשר להביא הנסכים בלילה הבאה או למחר, דהלא בלילה ולמחר הוא יום טוב של שמיני עצרת, ואין מביאין נכסי ימי החול ביום טוב כדילפינן בפסחים (דף נט) מהכתוב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול ביו"ט. לכן כתיב ונסכיהם בלא יו"ד, כי הכא אין מרבינן הבאת הנסכים בלילה ויום הבא.

צנפת פננת

בתוכם מתך אהבה

מינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו' ולא כליתני את בני ישראל וגו'. דהנה יש קנאה ויש קנאה, יש קנאה מרוע הלבב ע"י שנאה על חברו ועוד יש קנאה מחמת אהבה שאתה הדבר וחושק לזה כידוע מהרבה מקומות בראיות רבים וזו"ש"ה בקנא את קנאתי בתוכם ולא הי' נבדל מהם מחמת שנאה ח"ו לז"א הנני נותן לו את בריתי שלום.

תולדות יעקב

כחולק על השכינה

הוא דתן ואבירם כו' אשר הצו על משה ועל אהרן כו' בהצתם על ה'. ומדקדק בספר אך פרי תבואה לזכאורה סותרים הדברים על את זה, דמתחלה אמר אשר הצו על משה ואהרן ואחר כך בהצתם על ה'. ואפשר לומר על פי שדרש רבי עקיבא (פסחים דף כב:) את ה' אלקיך תירא (דברים י, כ) לרבות תלמידי חכמים. והחולק על רבו כחולק על השכינה (סנהדרין דף קי). וזה שאמר הפסוק שמה שהצו על משה ועל אהרן נחשב כמו בהצתם על ה', הבהן.

בית אשר

יחיד ורבים

את הכבש אחד תעשה בבוקר וכו'. צ"ל דמתחיל זה האשה אשר תקריבו לשון רבים ושוב אשר תעשה לשון יחיד, ונ"ל דהנה מלבד שהקריבו קרבנות רצה ה' שיהי' נקרב בכל יום קרבן ציבור כי אינו דומה יחיד עושה מצוה לרבים עושים מצוה, והנה במצוה שרבים עושים יחד הגם שכל א' אין לו בו רק חלק מהמצוה מ"מ נחשב לפני ה' כמו שעשה כל המצוה, וזו"ש זה האשה אשר תקריבו שיהי' ממנון ציבור שחביב לפני מצוה הדברים ויהיה נחשב לפני כ"א בפני עצמו עשה הכבש וכאלו עשה כל המצוה כולה וקו"ל.
כתב סופר